

Uitvoering Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs

Monitor Regeling Kwaliteit VO

Eerste meting

Een onderzoek in opdracht van het ministerie van OCW

Johan Bokdam

José Bal

Projectnummer: B3582

Zoetermeer, 24 april 2009

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Research voor Beleid. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Research voor Beleid. Research voor Beleid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Voorwoord

Voor u ligt het rapport van de monitor Regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs. Deze regeling geeft uitvoering aan de Kwaliteitsagenda VO en verstrekt scholen voor een periode van vier jaar extra middelen (circa 218 miljoen in totaal) om interventies te plegen op die onderdelen waarvan zij denken dat het efficiënt is voor kwaliteitsverbetering van het onderwijs.

Ongeveer een half jaar na publicatie van de regeling, wil het ministerie van OCW weten hoe de regeling bij de scholen is geland. Om dit in beeld te brengen is in de periode eind maart – begin april 2009 een telefonische enquête uitgevoerd onder scholen voor voortgezet onderwijs. Dit rapport biedt zicht op de bekendheid met de regeling, het stadium van planvorming en de beleidsprioriteiten waarop scholen activiteiten uitvoeren of voorbereiden.

De contactpersonen die bij de scholen zijn benaderd willen wij hartelijk bedanken voor hun medewerking.

Het onderzoek is vanuit het ministerie van OCW begeleid door dhr. G. de Ruiter, dhr. P. van Oijen, mevr. J. Koch en mevr. J. van Marion. Namens de VO-raad heeft mevr. A. Haijkens het onderzoek begeleid.

José Bal

Samenvatting en conclusies

In de kwaliteitsagenda voortgezet onderwijs 2008-2011 formuleert het ministerie van OCW ambities om de prestaties van scholen en leerlingen te verbeteren. De kwaliteitsagenda is uitgewerkt in een Regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs. Het doel van deze regeling is om scholen met aanvullende bekostiging voor minimaal vier jaar, te stimuleren werk te maken van beleidsprioriteiten uit de kwaliteitsagenda. De regeling is in september 2008 gepubliceerd. Scholen hebben de eerste tranche van bekostiging kort daarna ontvangen.

Research voor Beleid onderzocht voor het ministerie van OCW met een telefonische enquête onder 201 scholen de bekendheid van de regeling op scholen en in hoeverre en op welke wijze scholen aan de slag zijn gegaan met de regeling. De antwoorden zijn representatief voor alle scholen voor voortgezet onderwijs.

Vrijwel alle scholen zijn bekend met de Regeling Kwaliteit VO

Bijna alle directeurs zijn bekend met de kwaliteitsagenda VO, slechts 6% is onbekend met de regeling of weet niet of en hoe de regeling wordt uitgevoerd. Dat 80% van de scholen geen behoefte heeft aan meer informatie mag zonder meer als een succes van de voorlichting worden beschouwd.

Een klein deel van de scholen wil meer informatie over de regeling. Het lijkt er op dat zij behoefte hebben aan meer houvast en voorbeelden. Anderen waarderen juist de vrijheid in beleidsontwikkeling en de algemene eisen aan verantwoording.

Regeling is geland; de scholen zijn er mee aan de slag

De scholen zijn in een aantal groepen in te delen op basis van het stadium van beleidsvorming rond de regeling. Een kopgroep van ongeveer een derde van de scholen is al bezig met het uitvoeren van activiteiten met de middelen van de regeling. Bijna net zo'n grote groep is op dit moment begonnen met plannen opstellen. Daartussen zit een groep die opgestelde plannen bespreekt of waar plannen al zijn goedgekeurd (maar nog niet in uitvoering zijn genomen). Bij ongeveer 10 procent van de scholen is er nog geen beleidsvorming op gang gekomen.

Plannen maken en uitvoeren is een breed gedragen ontwikkeling; vooral bij de professionals in en buiten de school

Verschillende partijen binnen de school zijn betrokken bij planontwikkeling. De nadruk ligt daarbij bij de vestigingsdirectie, het managementteam of de conrectoren. Ook docenten worden breed betrokken bij het opstellen van plannen. Het initiatief komt vaak bij de centrale directie of directeur vandaan.

Een ruime meerderheid van de scholen betreft externe partijen bij verbeterdoelen of activiteiten. De variatie aan betrokken partijen is groot.

Beperkte rol van medezeggenschapsraden

In de regeling is een nadrukkelijke rol bedacht voor (G)MR. Deze is tot nu toe maar op een kwart van de scholen betrokken bij het opstellen van de plannen. Bij één op de zes scholen waar plannen zijn vastgesteld of al in uitvoering zijn genomen, heeft de (G)MR zich niet uitgesproken over de plannen.

Kwaliteitsverbetering vrijwel zonder betrokkenheid van ouders en leerlingen

Het ontwikkelen van plannen is vooral een kwestie van management en docenten. Tot nu toe hebben weinig scholen ouders en leerlingen betrokken bij het formuleren van doelen en activiteiten, ondanks het belang van deze partijen bij kwaliteit en innovatie. Kennelijk worden hun wensen en ideeën in deze fase nauwelijks bij de besluitvorming meegenomen.

Nieuwe plannen?

De middelen zijn een stimulans voor nieuwe plannen en activiteiten. Tegelijkertijd sluiten veel scholen in hun beleidsvorming aan bij andere landelijke regelingen of experimenten. De middelen voor maatschappelijke stage en het bestrijden van voortijdig schoolverlaten springen daarbij het meest in het oog.

Welke inhoudelijke keuzes maken scholen?

OCW heeft als voorwaarde in de regeling gesteld dat scholen kunnen kiezen aan welke prioriteiten ze werken, maar dat het verbeteren van taal- en rekenprestaties daar in ieder geval bij moet zitten. De meeste scholen (86%) zeggen dat ook te doen. Het is niet duidelijk of deze verplichting bij de overigen niet bekend is of dat ze inhoudelijke redenen hebben om af te wijken. De andere prioriteiten worden elk door 40 tot 60% van de scholen ingevuld.

De doelen die scholen formuleren om de prioriteiten te vertalen naar hun eigen school zijn op dit moment nog erg algemeen geformuleerd. Ook hebben veel scholen moeite om concrete activiteiten te benoemen. Dat is niet verwonderlijk gezien het moment van onderzoek, een half jaar na publicatie van de regeling. Onderdeel van de regeling is echter wel dat scholen rapporteren over de voortgang en behaalde resultaten. Daarvoor is het noodzakelijk om doelen maar vooral activiteiten en opbrengsten op een meer concrete manier in te vullen.

Knelpunten

Voor 58% van de scholen waren er geen knelpunten in de uitvoering van de regeling kwaliteit VO. Een derde van de scholen komt knelpunten tegen. Een op de tien scholen heeft de uitvoering nog niet opgepakt. De problemen liggen vooral bij de timing en tijdsplanning van de regeling, tijdsgebrek, de organisatie binnen de school en het niet-structurele karakter van de regeling.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	5
1 Inleiding	9
1.1 Achtergrond van het onderzoek	9
1.2 Doel van het onderzoek	10
1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen	11
1.4 Aanpak van het onderzoek	11
2 Bekendheid en informatiebehoefte	15
2.1 Bekendheid met de regeling	15
2.2 Communicatie	16
2.3 Behoefte aan meer informatie?	16
3 Aanpak in de school	19
3.1 Stadium van planvorming	19
3.2 Relatie met andere regelingen	20
3.3 Interne – en externe afstemming	21
3.4 Medezeggenschap	23
3.5 Extern overleg	25
4 Inhoudelijke keuzes scholen	27
4.1 Keuze voor prioriteiten	27
4.2 Verdeling middelen	28
4.3 Doelen en activiteiten	29
4.3.1 Verbeteren taal en rekenprestaties	30
4.3.2 Uitblinken, passende kwalificatie en voorkómen van voortijdig schoolverlaten	30
4.3.3 Burgerschapsvorming en maatschappelijke stages	31
4.3.4 Professionele ruimte, ruimte voor de leraar	32
4.3.5 Goede en betrouwbare examens	32
4.3.6 Verbetercultuur, kwaliteitszorg	33
4.4 Knelpunten in de uitvoering?	34
Bijlage 1 Responsanalyse	35
Bijlage 2 Vragenlijst	39

1 Inleiding

1.1 Achtergrond van het onderzoek

Kwaliteitsagenda VO

Nederland streeft er naar om als kennissamenleving tot de top van Europa en de wereld te horen. Het streven is grotere groepen Nederlanders gelijke kansen te bieden om te participeren in de samenleving. Dit vraagt om voortgezet onderwijs van hoge kwaliteit.

In de kwaliteitsagenda voortgezet onderwijs 2008-2011 formuleert het ministerie van OCW ambities om de prestaties van scholen en leerlingen te verbeteren.¹ Er zijn verbeteringen mogelijk en nodig op punten als ontoereikende basisvaardigheden (taal en rekenen), onderbenutting van talenten, segregatie in het onderwijs, begeleiding van zorgleerlingen, voortijdig schoolverlaten en het aantal (zeer) zwakke scholen. Beleidsprioriteiten in de kwaliteitsagenda VO zijn:

- a) Rekenen en taal. Basiskwaliteit op orde: aantoonbare verbetering taal- en rekenprestaties
- b) Uitblinken. Uitblinken op alle niveaus en een passende kwalificatie voor alle leerlingen (dat wil ook zeggen voorkómen van voortijdig schoolverlaten)
- c) Burgerschap. Burgerschapsvorming voor alle leerlingen onder andere door maatschappelijke stages
- d) Professionele ruimte. Ruimte voor de leraar
- e) Examens. Goede en betrouwbare examens
- f) Verbetercultuur. (Zeer) zwakke scholen weer goed, goede scholen nog beter.

De samenwerking tussen overheid en alle betrokkenen bij het voortgezet onderwijs is daarbij als uitgangspunt geformuleerd. Zo zijn de doelen uit de Kwaliteitsagenda afgestemd op de doelen uit de Sectoragenda 'Koersen op kwaliteit' van de VO-raad.

Regeling en middelen

De Kwaliteitsagenda is uitgewerkt in een Regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs. Het doel van deze regeling is om scholen met aanvullende bekostiging voor minimaal vier jaar, bovenop de reguliere lumpsumfinanciering, te stimuleren werk te maken van de hiervoor genoemde beleidsprioriteiten.

Op schoolniveau dienen afspraken gemaakt te worden over doelen, resultaten en inspanningen gericht op verbetering van resultaten. Het bevoegd gezag maakt, na overleg binnen – en eventueel met betrokkenen buiten de school – zelf keuzes over prioriteiten.² Het betreft dan in elk geval verbetering van taal- en rekenprestaties.

Door scholen zelf keuzes te laten maken, zoekt OCW de balans tussen enerzijds handlingsvrijheid voor scholen en beperking van administratieve lasten en anderzijds doelge-

¹ Onderwijs met ambitie, Samenwerken aan kwaliteit in het voortgezet onderwijs. Kwaliteitsagenda voortgezet onderwijs 2008-2011.

² Veelal zullen schooldirecteuren deze taken gedelegeerd krijgen.

richtheid en focus op landelijke doelstellingen. "De regeling stelt scholen in staat om op hun eigen wijze werk te maken van de landelijke doelstellingen"¹.

Scholen ontvangen in vier tranches (jaarlijks vanaf 2008) een bijdrage gebaseerd op een bedrag per leerling (€ 56 tot € 60). Het totaal beschikbare budget voor de regeling is circa € 218 miljoen.

Bekostigingsvoorwaarden in het kort

1. Het bevoegd gezag stelt in overleg met de medezeggenschapsraad op schoolniveau verbeterdoelen vast inzake één of meer van de (...) genoemde beleidsprioriteiten, waaronder in ieder geval rekenen en taal.
2. Het bevoegd gezag beschrijft het door de school in het kader van deze regeling te voeren beleid inzake één of meer van de (...) genoemde beleidsprioriteiten, waaronder in ieder geval rekenen en taal.
3. Het bevoegd gezag rapporteert jaarlijks in of bij het jaarverslag op schoolniveau over de door de school gepleegde inspanningen ten behoeve van elk van de (...) genoemde beleidsprioriteiten, en over de voortgang op en de geboekte resultaten ten aanzien van de geformuleerde doelen ter zake.

Bron: OCW regeling kwaliteit voortgezet onderwijs

Het bevoegd gezag moet jaarlijks rapporteren over haar inspanningen in relatie tot de geformuleerde schooldoelstellingen. Voor deze rapportage zijn geen vormvoorschriften gesteld om administratieve lasten voor scholen te voorkomen.

Scholen zijn uiteraard al langer bezig met het ontwikkelen van beleid op de prioriteiten die in de kwaliteitsagenda voortgezet onderwijs centraal staan. Kwaliteitsbeleid wordt al sinds decennia ingevuld in de praktijk en scholen melden in de Schoolplannen welke activiteiten zij

ondernemen.² De schoolplannen moet minimaal een keer in de vier jaar door het bevoegd gezag worden vastgesteld.

Met de nieuwe kwaliteitsagenda zijn duidelijke accenten gelegd en met de regeling kwaliteit VO worden ook problemen aangepakt die al langere tijd sluimeren. Voor een aantal beleidsthema's geldt dat ook vanuit andere regelingen middelen beschikbaar zijn gesteld. Voorbeelden daarvan zijn de middelen voor het tegengaan van voortijdig schoolverlaten, talentontwikkeling, maatschappelijke stage en professionele ruimte voor leraren.

1.2 Doel van het onderzoek

De kwaliteitsagenda voor het voortgezet onderwijs heeft medio 2008 het daglicht gezien. De regeling kwaliteit VO is in september 2008 door CFI gepubliceerd en scholen hebben de eerste tranche van bekostiging in het najaar van 2008 ontvangen. Het ministerie van OCW heeft op dit moment behoefte aan inzicht in de bekendheid van de regeling op scholen en wil graag weten in hoeverre en op welke wijze scholen aan de slag zijn gegaan met de regeling. De periode waarin scholen aan de slag kunnen zijn met de activiteiten voor de regeling (formulering van doelen, interne – en externe afstemming, ontwikkeling en uitvoering

¹ Uit de toelichting op de regeling, CFI kenmerk VO/OK-2008/29478

² WVO, artikel 24.

van activiteiten) is nog relatief kort. De nadruk in het onderzoek ligt daarom op het proces in de scholen, minder op de activiteiten en nog niet op de uitkomsten.

1.3 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Gebaseerd op bovenstaande achtergrondschemen en informatiebehoefte is de centrale probleemstelling van dit onderzoek:

In hoeverre zijn de scholen bekend met de Regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs en in hoeverre zijn zij er al mee aan de slag gegaan?

Deze probleemstelling kan verder verdeeld worden in de volgende vragen:

1. **In hoeverre zijn scholen bekend met de Regeling Kwaliteit VO?**
 - Zijn er eventuele knelpunten in de communicatie en suggesties voor verbetering?
2. **Hoe ver zijn scholen met het maken van plannen in het kader van de regeling kwaliteit VO voor het schooljaar 2009-2010?**
 - Wat is het stadium van voorbereiding, besluitvorming of uitvoering?
 - Zijn er verschillen tussen locaties?
 - Relatie met andere regelingen, zo ja welke?
 - Hoe verloopt de interne – en externe afstemming?
3. **Wat is de rol van medezeggenschapsraden?**
 - In hoeverre zijn de medezeggenschapsraden (of andere belanghebbenden) betrokken bij de regeling Kwaliteit VO?
 - In hoeverre hebben de medezeggenschapsraden ingestemd met de plannen?
4. **Welke inhoudelijke keuzes maken scholen?**
 - Voor welke prioriteiten kiezen scholen?
 - Hoe zijn de extra middelen die de school heeft ontvangen verdeeld over de prioriteiten uit de kwaliteitsagenda VO?
 - Welke verbeterdoelen formuleren scholen?
 - Welke activiteiten ondernemen scholen?

Bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen wordt waar relevant ook gekeken naar de achtergronden van scholen en verschillen tussen (groepen van) scholen.

1.4 Aanpak van het onderzoek

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is een steekproef genomen uit alle scholen voor voortgezet onderwijs, waarna de directeurs van deze scholen zijn benaderd voor een telefonische enquête. De enquête is ontwikkeld op basis van een aantal verkennende interviews met schooldirecteuren.

Schooldirecteuren

De financiële middelen die bij de regeling horen worden op basis van het aantal leerlingen per brinnummer uitgekeerd aan het bevoegd gezag. Ook de verantwoording moet op 'schoolniveau' plaatsvinden. Dat betekent dat de eenheid van onderzoek en analyse in dit onderzoek dat van de 'school als brinnummer' is.

In de praktijk van het voortgezet onderwijs ligt de verantwoordelijkheid voor het kwaliteitsbeleid meestal bij de directie of directeur, of eventueel bij de (centrale) directie of de bovenschools directeur.¹ Daarom fungeren de directeuren in dit onderzoek ook als eerste aanspreekpunt voor de enquête.

Hoewel een deel van de onderzoeksvragen ook medezeggenschapsraden en eventuele andere belanghebbenden betreft is er in overleg met het ministerie van OCW voor gekozen om in deze fase en gezien de korte looptijd voor het onderzoek de directeuren te bevragen over de betrokkenheid en tevredenheid van deze andere actoren.

Steekproef

In de opzet is gekozen voor een balans tussen representativiteit en minimale belasting voor het scholenveld. Het doel was een landelijk representatief antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen. Een respons van ongeveer 200 scholen is daartoe voldoende².

In de kwaliteitsagenda VO is specifieke aandacht voor de groep scholen die door de inspectie van het onderwijs als zwak of zeer zwak wordt aangemerkt. De vraag is of zwakke scholen andere keuzes maken dan niet-zwakke scholen. De inspectie oordeelt echter over "objecten van toezicht", wat over het algemeen samenvalt met wat op scholen een afdeling zou heten (bijvoorbeeld de vwo-afdeling van een bredere scholengemeenschap of de vmbo-basisberoepsgerichte stroom op een vmbo-school). Daarom is het begrip zwakke school vertaald in dit onderzoek naar "scholen met een of meer onderdelen die als zwak of zeer zwak zijn beoordeeld".

Het bruto steekproefbestand bestond uit 400 scholen (brinnummers), waarin (zeer) zwak presterende scholen zijn opgenomen.

Uitvoering telefonische enquête

Gegeven de looptijd voor het onderzoek en om een hoge respons onder de doelgroep te realiseren, is een telefonische enquête uitgevoerd.

Op basis van de vraagstelling van OCW, de inhoud van de regeling en literatuur over kwaliteitsbeleid op scholen is een eerste checklist opgesteld. Vervolgens zijn er vier verkennende interviews gehouden met directeuren van verschillende typen scholen. Doel was enerzijds de mogelijke keuzes en acties van scholen rond de regeling in kaart te brengen. Anderzijds dienden de interviews een beeld te geven van de variatie in bestuurlijke verantwoordelijkheid en daarmee de (on)mogelijkheden van het uitvragen van alle onderzoeksvragen bij een enkele contactpersoon. Sommige scholen kennen meer vestigingen of afdelingen die onderling vaak verschillen van context en karakter.

Op basis van deze interviews zijn daarom twee hoofdvarianten van de vragenlijst opgesteld: voor scholen met één en voor scholen met meer vestigingen. Door de telefonische afname konden vragen die niet van toepassing waren direct worden overgeslagen. De com-

¹ Schoolleiders in Nederland, Landendocument voor de OESO. EIM, 2007.

² Bij een 95% betrouwbaarheidsniveau is de foutenmarge bij deze populatie en steekproefgrootte maximaal 5,8%.

plete vragenlijst staat in de bijlage. De interviews zijn uitgevoerd in de laatste week van maart en de eerste week van april 2009.

Respons

Het steekproefbestand van scholen is telefonisch benaderd, waarbij het doel was een netto respons van 200 scholen te realiseren. De verantwoording van de respons staat in Tabel 1.1. Een deel (15%) van de telefoonnummers leidde door technische problemen niet tot een gesprek. Daarnaast was het bij een deel van de scholen niet mogelijk om de juiste contactpersoon aan de lijn te krijgen. 25 scholen of contactpersonen hebben geweigerd mee te doen aan het onderzoek.

Tabel 1.1 Opbouw respons en non-respons

	<i>n</i>	<i>%</i>
School onbereikbaar (fout nummer, fax, geheim nummer)	58	15%
Contactpersoon niet bereikbaar (geen gehoor, niet aanwezig, persoon onbekend)	29	7%
Weigering	25	6%
Respons	201	50%
Niet (verder) benaderd wegens voldoende respons	87	22%
Totale steekproef	400	100%

De redenen voor weigering zijn divers en variëren van geen tijd of zin, tegen (telefonische) enquêtes in het algemeen tot een inschatting door de administratie dat een directeur niet mee zou willen werken.

De meeste respondenten in dit onderzoek zijn directeuren (83%), een klein deel is lid of voorzitter van het college van bestuur (6%). De overigen zijn conrector, teamleider of beleidsmedewerker kwaliteitszorg¹.

Tabel 1.2 Respons

	<i>Populatie</i>		<i>Respons</i>	
	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Scholen met een of meer onderdelen die als zwak of zeer zwak zijn beoordeeld	144	22%	51	25%
Scholen zonder zwakke afdelingen	516	78%	150	75%
Totaal	660	100%	201	100%

In hoeverre is deze respons representatief voor de totale groep VO scholen? In de respons zijn 51 scholen waarvan 1 of meer onderdelen als zwak of zeer zwak zijn aangemerkt door de onderwijsinspectie. Daarmee is het aandeel zwakke scholen in de respons ongeveer gelijk aan die van de populatie.

In dit onderzoek is – vanuit het perspectief van de kwaliteitsagenda VO - gekeken of deze scholen andere keuzes maken dan niet-zwakke scholen. Op de meeste aspecten zijn er wei-

¹Voor de leesbaarheid van het rapport kiezen we in de beschrijving van bevindingen voor de term "directeuren".

nig verschillen gevonden tussen de groep scholen met en zonder zwakke onderdelen. Waar er wel verschillen zijn en deze ook significant zijn wordt dat in de tekst vermeld¹.

Het hoge percentage zwakke scholen in de populatie is het gevolg van de voor dit onderzoek gehanteerde definitie, waarbij elk brinnummer waarvan een (of meerdere) vestigingen of school-onderdelen als (zeer) zwak is beoordeeld. Deze definitie wijkt af van de reguliere definitie van de onderwijsinspectie. De inspectie kijkt naar 'objecten van toezicht' en het aandeel zwakke en zeer zwakke eenheden daarbinnen.

Ook wat betreft stedelijkheid, aantal vestigingen binnen een brin-nummer, leerlingaantal van de hoofdvestigingen en het aantal onderwijssoorten komt de groep scholen in de respons bijna geheel overeen met de populatie. De resultaten worden in dit onderzoek dan ook niet gewogen naar achtergrondkenmerken en zijn representatief voor alle scholen in het voortgezet onderwijs. Een gedetailleerd overzicht van de respons gesplitst naar achtergrondkenmerken is opgenomen in de bijlage.

¹ Daarbij gaan we uit van een significantie op 0.05 niveau, tenzij anders vermeld.

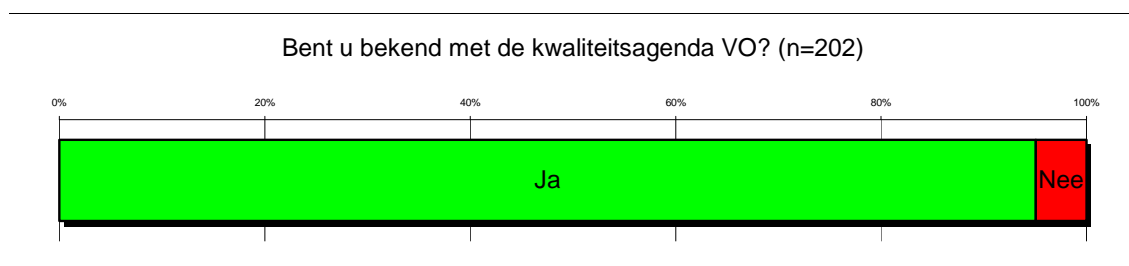
2 Bekendheid en informatiebehoefte

Dit hoofdstuk beschrijft in hoeverre de scholen bekend zijn met de regeling Kwaliteit VO, hoe en wanneer ze op de hoogte zijn gebracht en of ze behoefte hebben aan meer of andere informatie.

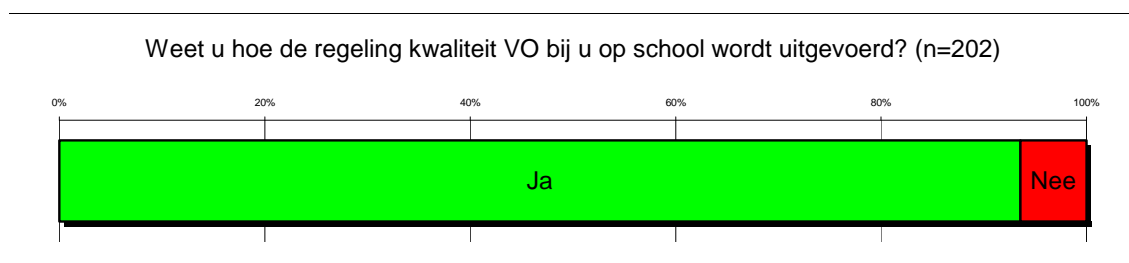
2.1 Bekendheid met de regeling

De contactpersonen is ten eerste gevraagd naar bekendheid met de regeling. Onderstaande figuren laten de bekendheid met de regeling zien.

Figuur 2.1

Figuur 2.2

Bijna alle directeuren zijn bekend met de kwaliteitsagenda VO. Van alle contactpersonen weet 6% niet hoe de regeling op haar of zijn school wordt uitgevoerd, maar deze personen zijn vaak ook niet bekend met de regeling zelf. Ze geven aan dat er ook niemand anders bij hen op school bekend is met de regeling.

Dat betekent dat bij een klein aantal scholen de meest aangewezen persoon in de school niet op de hoogte is van de regeling. Dat kan verschillende oorzaken hebben. Zo geven twee respondenten bijvoorbeeld expliciet aan dat ze pas sinds kort rector of directeur zijn en daarom niet op de hoogte zijn van de regeling.

De scholen waar de regeling niet bekend is, worden in het vervolg van het rapport niet meegenomen. In deze groep komen relatief veel scholen voor die (onder meer) praktijkonderwijs aanbieden.

2.2 Communicatie

De regeling is op verschillende manieren bekend gemaakt aan de scholen. Naast de reguliere communicatiekanalen tussen OCW en de scholen (regelingen, e-mail attendering CFI, brief met beschikking) hebben verschillende media over de maatregelen bericht. Ook de VO-raad heeft haar leden over de regeling geïnformeerd in nieuwsbrieven. De scholen is gevraagd op welke manier ze bekend zijn geraakt met de regeling.

Tabel 2.1 Hoe bent u bekend geraakt met de regeling?

	%
	(n=189)
Nieuwsbrief VO-raad	42%
Schriftelijk bericht van CFI	20%
E-mail van CFI	16%
Website ministerie van OCW	15%
Anders	15%
Andere media VO-raad	11%
Brief of brochure van ministerie van OCW	11%
Via de directie	8%
Website CFI	6%
Informatie van besturenorganisatie	6%
Via de media	5%
Weet niet	4%
Blad regelingen	3%
Totaal	100%

Meer antwoorden mogelijk, gepercenteerd op aantal respondenten

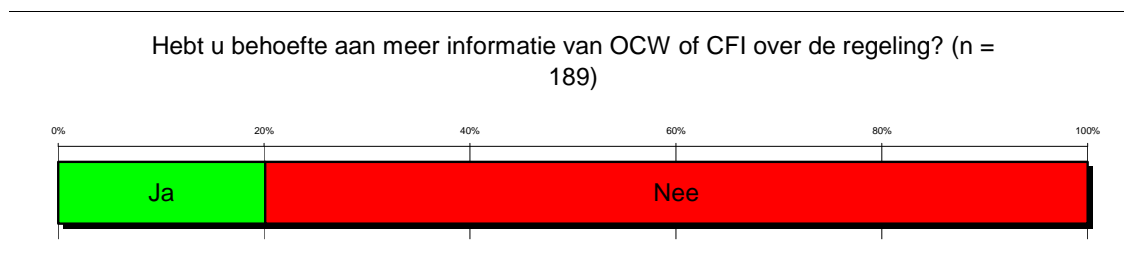
Ongeveer de helft van de directeuren geeft aan informatie over de regeling vooral van de VO raad, directie en/of van besturenorganisaties te hebben ontvangen. De andere helft is direct geïnformeerd door OCW of CFI, langs verschillende wegen. Een deel van de directeuren geeft aan dat ze al vóór publicatie van de regeling in hoofdlijnen op de hoogte waren doordat ze de discussies in pers en politiek volgden.

De meeste directeuren hebben in september of oktober kennis genomen van de regeling. Een kwart geeft aan daarvoor al op de hoogte te zijn, een vijfde in november of later. Nog eens een vijfde van de directeuren weet niet meer wanneer ze kennis hebben genomen van de regeling.

2.3 Behoeftte aan meer informatie?

De regeling is bij bijna alle directeuren bekend. Maar is de informatie ook afdoende wat de scholen betreft?

Figuur 2.3

Een meerderheid van 4 van de 5 scholen heeft inderdaad geen behoefte aan meer informatie van OCW of CFI over de regeling. De overige 20% geeft aan dat ze wèl meer informatie zouden willen ontvangen.

Een deel van die scholen heeft behoefte aan meer specifieke informatie: *"Meer informatie over de mogelijkheden. De toelichting en het verhaal zelf vinden wij vrij summier"*. Een andere directeur geeft aan: *"In de regeling worden onderwerpen en beleidsterreinen genoemd waar je op in kunt zetten, dat is vrij vaag, ik zou hier graag meer informatie over willen ontvangen."*

Een opvallende groep die meer informatie wil, zijn de scholen voor praktijkonderwijs. Een aantal zegt moeite te hebben met de regeling: *"De belangrijkste prioriteit van het ministerie is rekenen en taal terwijl de prioriteit van praktijkonderwijs hier niet op gericht is. Praktijkscholen werken vaker samen met 'Stimulans'."*¹

Sommige contactpersonen geven ook aan dat ze niet goed weten wat er van hen verwacht wordt: *"Je moet precies weten waar je aan moet voldoen, dat is nog niet duidelijk."* Andere willen graag voorbeelden van andere scholen. *"Ik zou het sterk op prijs stellen als er op een of andere manier tussentijds al informatie, bijvoorbeeld via de OCW website of via een nieuwsbrief naar de scholen komt over ideeën, plannen en best practices van andere instellingen."*

Tenslotte geeft een aantal scholen aan meer duidelijkheid over de verantwoording te willen hebben: *"Aan welke zaken we moeten voldoen en binnen welke termijn"*. Een directeur vraagt: *"Komt er een format voor de verantwoording?"*

Een deel van de scholen die meer informatie wil, lijkt moeite te hebben met de relatief grote beleidsvrijheid en algemene verantwoordings-eisen die de regeling kenmerken. Dat is opmerkelijk, omdat andere scholen juist aangeven de regeling hierom te waarderen: *"Dit is de manier zoals het zou moeten, geef de scholen geld en laat de scholen zelf beslissen hoe ze het geld gaan besteden. Dit is rechtstreeks en werkt veel beter. Kortere lijnen. Controle is wel nodig, maar het werkt zo veel sneller."*

¹ Het Platform Praktijkonderwijs ontwikkelt samen met praktijkscholen en afdelingen het traject Stimulans. In dit traject wordt gewerkt aan betere kwaliteitszorg, aan het in beeld brengen van opbrengsten en aan goede verslaglegging. Bron: www.platformpraktijkonderwijs.nl

3 Aanpak in de school

Dit hoofdstuk bekijkt hoe scholen procedureel omgaan met de regeling. De vragen die beantwoord worden, zijn hoe ver scholen zijn in hun beleidsvorming, wie er bij de plannen betrokken worden en of er verschillen zijn tussen locaties. Ook kijken we of scholen met de middelen van deze regeling aansluiten bij andere regelingen of experimenten.

Bij de scholen waarbij er meer vestigingen onder een brinnummer vallen (43% van de scholen), is gevraagd of de contactpersoon inzicht heeft in welke plannen er binnen de vestigingen worden ontwikkeld en wie daarbij betrokken zijn. Op vier na hadden ze dat allemaal. Bij die vier is het gesprek verder gevoerd met een contactpersoon op vestigingsniveau.

3.1 Stadium van planvorming

Hoewel kwaliteitsverbetering niet een nieuw thema is binnen scholen voor voortgezet onderwijs, is er wel enige tijd gemoeid met het binnenkomen van extra financiële impulsen en feitelijke uitvoering van activiteiten. Ook als er voor wordt gekozen de extra middelen in te zetten in bestaande initiatieven. In algemene termen zijn de volgende stappen binnen school te onderscheiden: bekendheid, gewaarwording, bewustwording, starten met plannen ontwikkelen, overleggen, schrijven eerste versie, draagvlak zoeken, overleg MR en anderen, definitieve versie, besluitvorming, vaststelling, uitvoering. Hoe ver zijn scholen?

Tabel 3.1 In welk stadium is de besluitvorming over verbeterdoelen en activiteiten op uw school?

	<i>n</i>	%
De school is daar nog niet mee begonnen	4	2%
Er zijn eerste ideeën bij de leiding	13	7%
De plannen worden op dit moment opgesteld	54	29%
Er is overleg gevoerd met anderen over conceptplannen	33	18%
Er zijn al plannen goedgekeurd	18	10%
Er zijn al activiteiten in uitvoering	60	32%
Anders	4	2%
Weet niet	2	1%
Totaal	188	100%

De scholen zijn in een aantal groepen in te delen op basis van het stadium van beleidsvorming rond de regeling. Ongeveer een derde is al bezig met het uitvoeren van activiteiten met de middelen van de regeling. Bijna net zo'n grote groep is op dit moment plannen aan het opstellen. Daartussen zit een groep die plannen aan het bespreken is of waar plannen al zijn goedgekeurd. Bij ongeveer 10 procent van de scholen is er nog geen echte beleidsvorming op gang gekomen.

Nieuw beleid?

De scholen is ook gevraagd of ze de middelen uit de regeling kwaliteit VO uitsluitend gebruiken om bestaand beleid en bestaande activiteiten verder te versterken of dat ze ook (voor een deel) nieuwe plannen, verbeterdoelen of activiteiten ondernemen.

Tabel 3.2 Zet u de middelen in voor nieuw beleid?

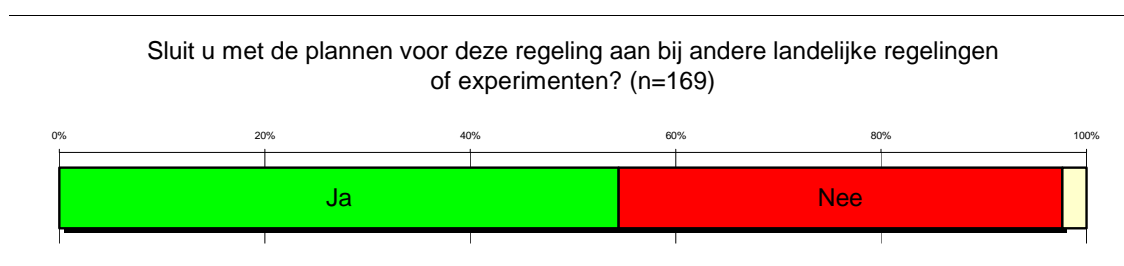
	<i>aantal</i>	<i>%</i>
We hebben of gaan voor de middelen (deels) nieuwe plannen en activiteiten ontwikkelen	161	86%
We gebruiken de middelen uitsluitend om bestaand beleid en activiteiten verder te versterken	27	14%
	188	100%

Voor zes van de zeven scholen is de regeling een stimulans om nieuwe plannen en activiteiten ontwikkelen. Slechts een klein deel van de scholen zet de middelen in op bestaand beleid. In de groep zwakke scholen is de mrderheid voor nieuw beleid nog iets groter.

3.2 Relatie met andere regelingen

De scholen die al meer dan eerste ideeën hebben, is gevraagd of ze aansluiten bij andere landelijke regelingen of experimenten.

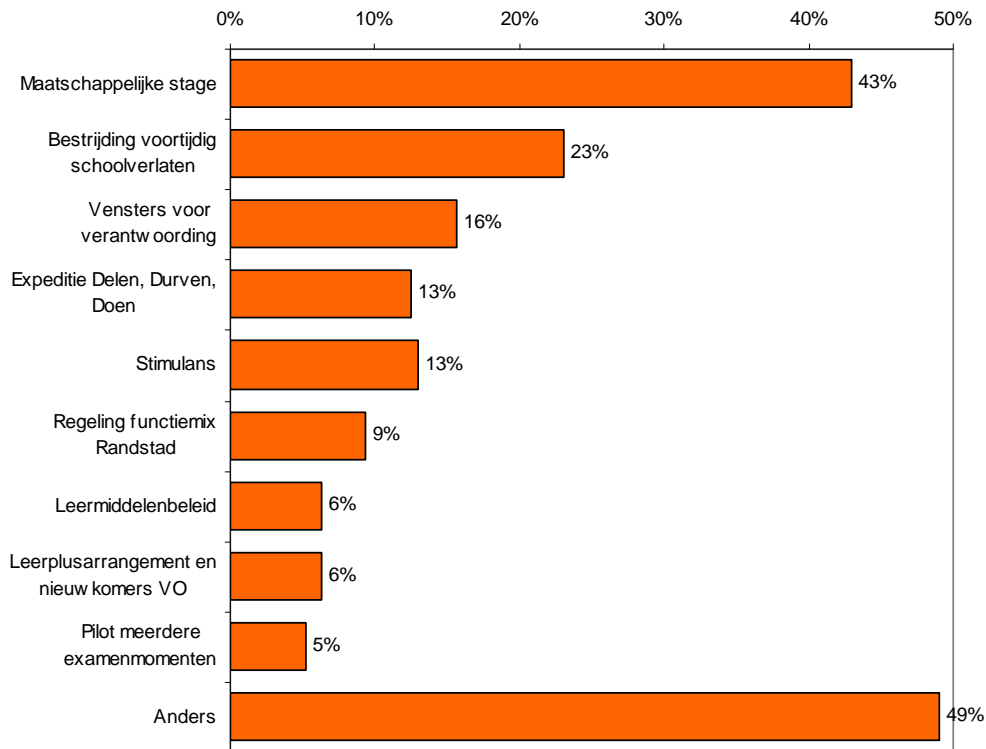
Figuur 3.1

Iets meer dan de helft van de scholen sluit aan bij andere landelijke regelingen of experimenten. In de groep (zeer) zwakke scholen kiest ongeveer tweederde van de scholen daarvoor. 2% van de scholen geeft aan dat deze keuze verschilt per vestiging. Voor de overigen geldt dat er bij de plannen voor de regeling Kwaliteit VO geen aansluiting is met andere regelingen of experimenten.

Op de vraag wat de aansluiting inhoudt, komt een gevarieerd beeld naar voren.

Figuur 3.2 Bij welke andere experimenten of regelingen sluit u aan?

Het meest wordt aangesloten bij de regelingen voor de maatschappelijke stage en het bestrijden van het voortijdig schoolverlaten. In de (relatief grote) categorie 'anders' worden veel verschillende programma's, projecten, regelingen en trajecten genoemd. Voorbeelden hiervan zijn professionalisering docenten, CITO onderzoeken naar referentiekaders, het experiment VM 2 (gecombineerde vmbo en mbo2 opleiding) en groene leertrajecten. Ook hier komen de praktijkscholen als aparte groep naar voren, waar het Platform Praktijkonderwijs samen met de scholen en afdelingen het traject Stimulans ontwikkelt. Dit traject is gericht op betere kwaliteitszorg, het in beeld brengen van opbrengsten en goede verslaglegging.

3.3 Interne – en externe afstemming

Om het planvormingsproces verder in beeld te brengen, is gevraagd *wie* er bij het opstellen van de plannen zijn betrokken en op welke wijze plannen worden vastgelegd.

Tabel 3.3 Wie is er binnen de school tot nu toe betrokken bij het opstellen van de plannen?

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
afdelingsleiders / conrectoren	107	57%
de vestigingsdirecteur(en) / locatiedirecteur(en)	102	54%
Docenten	88	47%
de centrale directie	76	40%
(G)MR	53	28%
Sectievoorzitters	34	18%
Personeelsraad	18	10%
Leerlingen	15	8%
Ouders	15	8%
bestuursbureau of medewerkers centraal bureau	8	4%
de mentoren	8	4%
Anderen	70	37%
Totaal	189	100%

Meer antwoorden mogelijk, gepercenteerd op aantal respondenten

Dit overzicht geeft aan dat er binnen de scholen veel verschillende partijen bij het opstellen en uitwerken van de plannen zijn betrokken. De nadruk lijkt vooral op het niveau van de vestiging of locatie te liggen, al wordt ook relatief vaak de centrale directie genoemd. De afdelingsleider, conrectoren, docenten en locatiedirecteuren zijn het meest vaak betrokken bij het opstellen van plannen.

Opvallend is dat hoewel de regeling spreekt van een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, het bestuur bijna niet als betrokken partij wordt genoemd.

Ook is gevraagd wie de initiator van de plannen is, degene die de uitwerking of uitvoering van de regeling als eerste heeft opgepakt. De initiatiefnemers staan in onderstaande tabel.

Tabel 3.4 Wie is de initiator van de plannen?

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
de centrale directie	90	48%
de locatiedirectie / vestigingsdirectie / managementteam	95	47%
afdelingsleiders / conrectoren / teamleiders	61	32%
Docenten	16	8%
(gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad (MR)	9	5%
sectievoorzitters	9	5%
personeelsraad	4	2%
bestuursadviseur of medewerker(s) centraal bureau	4	2%
Ouders	3	2%
Leerlingen	2	1%
Anders	24	13%
weet niet	1	1%
Totaal	189	100%

Meer antwoorden mogelijk, gepercenteerd op aantal respondenten

Het initiatief voor de vormgeving van de plannen ligt meestal bij de centrale of vestigingsdirectie. Soms wordt het voortouw ook genomen door conrectoren of afdelingsleiders, docenten, de (G)MR of individuele sectievoorzitters.

In de groep anders zijn twee hoofdgroepen te onderscheiden. Ten eerste beleidsondersteuners als "staffunctie onderwijskundige" of "kwaliteitscoördinator". Ten tweede collectieven als "werkgroep kwaliteitszorg" of "onderwijscommissie". Ook zijn er twee scholen die de onderwijsinspectie als initiator van de plannen noemen.

Onderdeel van de regeling is dat de school het gekozen beleid beschrijft. Daarom vroegen we scholen die al met de regeling aan de slag zijn hoe ze hun verbeterdoelen en activiteiten vast (gaan) leggen.

Tabel 3.5 Hoe worden de verbeterdoelen en activiteiten voor deze regeling vastgelegd?

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
in het schoolplan	70	41%
in het jaarplan / beleidsplan 2009-2010	69	41%
in een los beleidsdocument / in een apart document	52	31%
in de begroting 2009-2010	41	24%
in het formatieplan	29	17%
in een activiteitenplan	17	10%
dat verschilt per vestiging	3	2%
anders, namelijk:	22	13%
Totaal	169	100%

Meer antwoorden mogelijk, gepercenteerd op aantal respondenten

De meeste scholen geven aan dat ze de plannen in het kader van de regeling integreren in hun reguliere cyclus van planning en verantwoording. Een derde van de scholen stelt een apart beleidsdocument op in het kader van de regeling.

Opvallend is dat ondanks de recente invoering ongeveer 40% van de scholen de activiteiten integreert of wil gaan opnemen in het (vierjaarlijkse) schoolplan. Een even grote groep heeft doelen en activiteiten opgenomen in het jaarplan voor volgend jaar.

3.4 Medezeggenschap

In de regeling Kwaliteit VO wordt nadrukkelijk gesteld dat het bevoegd gezag in overleg met de medezeggenschapraad op schoolniveau verbeterdoelen vaststelt. Een derde van de scholen voert al activiteiten uit, nog eens een kwart voert overleg of heeft net plannen vastgesteld. Toch zagen we in tabel 3.3 dat de (G)MR maar op een kwart (28%) van de scholen betrokken is bij het opstellen van de plannen. Op de scholen waar de plannen goedgekeurd of al in uitvoering zijn, wordt de (G)MR nauwelijks meer genoemd als betrokken partij. Op slechts enkele scholen is de (G)MR de initiator van nieuwe plannen. Schaalgrootte lijkt weinig invloed te hebben op de betrokkenheid van de MR. De betrokkenheid van de MR bij de planvorming op scholen met maar één vestiging is niet groter dan op scholen met meer vestigingen.

Aan die scholen waar de plannen al zijn goedgekeurd of waar activiteiten in uitvoering zijn, is vervolgens ook expliciet gevraagd of de (G)MR positief heeft geadviseerd over de plannen.

Tabel 3.6 Instemming MR?

<i>Heeft de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad positief geadviseerd over de plannen?</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>
Ja	63	81%
Nee	1	1%
Dat is nog niet gevraagd	10	13%
weet niet	4	5%
Totaal	78	100%

Ondanks dat er op deze scholen volgens de respondenten al plannen zijn vastgesteld of activiteiten worden uitgevoerd, heeft op 13% van de scholen de (G)MR zich nog niet over de plannen uitgesproken. Op één school heeft de (G)MR niet positief geadviseerd over de plannen.

Op alle scholen waar de plannen verder waren dan de 'conceptiefase' hebben we de contactpersoon (doorgaans een directeur) gevraagd of er consensus bestaat in de school tussen directie, (G)MR en anderen over de omgang met de regeling.

Tabel 3.7 Consensus?

<i>Bestaat er (volgens u) consensus in uw school tussen u, de (G)MR en anderen over de manier waarop de regeling kwaliteit VO in uw school wordt opgepakt?</i>	<i>aantal</i>	<i>%</i>
Ja	133	81%
Nee	3	2%
Daar wordt nog over gesproken	16	10%
We hebben het nog niet opgepakt	6	4%
weet niet / geen mening	7	4%
Totaal	165	100%

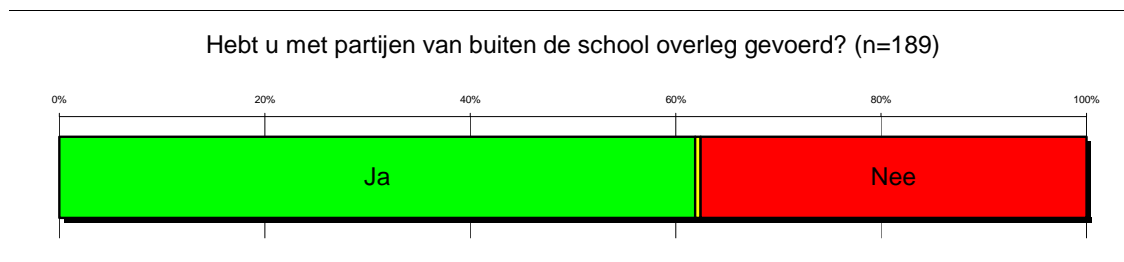
Volgens de directie bestaat er in de scholen een grote consensus over de manier waarop de regeling kwaliteit VO is opgepakt. Bij één op de zes scholen wordt er nog over gesproken of is het nog niet opgepakt.

Deze mening lijkt in strijd met de eerdere conclusie dat slechts op een kwart (28%) van de scholen de MR bij planvorming betrokken is. Dit roept de vraag in hoeverre de medezeggenschap daadwerkelijk op alle scholen betrokken is of wordt bij het opstellen van de plannen of dat de MR pas in de laatste, formaliserende fase bij de regeling wordt betrokken.

3.5 Extern overleg

Naast intern overleg en afstemming hebben scholen de mogelijkheid om partijen van buiten de school te betrekken bij verbeterdoelen of activiteiten. Een ruime meerderheid (62%) van de scholen heeft dat gedaan.

Figuur 3.3

Tabel 3.8 Met welke partij(en) van buiten de school heeft u overleg gevoerd?

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
Andere scholen voor voortgezet onderwijs	45	38%
Pedagogisch centrum (APS, CPS, KPC, SLO)	21	18%
Gemeente	17	15%
Basisscholen	15	13%
Externe adviseurs of adviesbureau	11	9%
OBD, hogeschool of universiteit	11	9%
Vrijwilligersorganisaties	5	4%
ROC	4	3%
Lerarenopleiding	4	3%
Anders	37	32%
Totaal	117	100%

Meer antwoorden mogelijk, gepercenteerd op totaal aantal scholen dat met externe partijen heeft overlegd.

De groep anders was in eerste instantie nog omvangrijker. Een inventarisatie van de antwoorden levert een divers rijtje op, waaronder pedagogische centra, externe adviseurs, onderwijsbegeleidingsdiensten, andere onderwijsinstellingen, welzijnsinstellingen, vrijwilligersorganisaties en bedrijven. De grootste categorieën zijn daarom (na hercodering) apart in bovenstaande tabel opgenomen.

4 Inhoudelijke keuzes scholen

Het vorige hoofdstuk behandelde hoe scholen omgaan met de regeling. In dit hoofdstuk kijken we welke keuzes scholen maken, of en hoe ze aansluiten bij de prioriteiten uit de kwaliteitsagenda VO, welke doelen ze zichzelf stellen en welke activiteiten ze daartoe ondernemen.

4.1 Keuze voor prioriteiten

Scholen kennen een grote mate van beleidsvrijheid. De minister heeft met het landelijk beleid een gewenste ontwikkelrichting aangegeven. Dat roept de vraag op in hoeverre scholen de prioriteiten van het ministerie volgen.

Tabel 4.1 Met welke van de zes prioriteiten uit de kwaliteitsagenda VO gaat uw school aan de slag?

	% (zeer) zwak ¹	% overig	% totaal
1 Verbetering taal- en rekenprestaties	90%	85%	86%
2 Uitblinken, passende kwalificatie en voorkómen van voortijdig schoolverlaten	50%	57%	56%
3 Burgerschapsvorming en/of maatschappelijke stages	65%	55%	57%
4 Professionele ruimte. Ruimte voor de leraar	46%	43%	44%
5 Examens. Goede en betrouwbare examens	56%	34%	40%
6 Verbetercultuur, kwaliteitszorg	56%	57%	57%
Dit is nog niet bekend	2%	1%	2%
Totaal	100%	100%	100%
	48	141	189

Meer antwoorden mogelijk, gepercenteerd op totaal aantal scholen.

Het ministerie van OCW heeft als voorwaarde in de regeling gesteld dat de school zelf mag kiezen aan welke prioriteiten zij werkt, maar dat het verbeteren van taal- en rekenprestaties daar in ieder geval bij moet zitten. De meeste scholen (86%) zeggen daar ook mee bezig te zijn, maar er is een groep scholen die aangeeft niet in te zetten op deze prioriteit. Of deze verplichting bij hen niet bekend is of dat ze inhoudelijke redenen hebben om af te wijken van de voorwaarden van de regeling is niet gevraagd.

Ook voor de vijf andere prioriteiten wordt door het scholenveld breed ingezet. Voor elk van deze terreinen maken tussen de 40 en 60% van de scholen plannen.

Er zijn nauwelijks verschillen in de keuze voor prioriteiten tussen scholen in zeer stedelijke en in niet-stedelijke gebieden. Er zijn ook geen significante verschillen gevonden in gekozen prioriteiten tussen schoolsoorten. Gezien de opzet van het onderzoek is dat ook lastig,

¹ Het gaat hier om die scholen (brin) die een of meerdere afdelingen hebben die als zwak of zeer zwak zijn beoordeeld door de onderwijsinspectie.

omdat is uitgegaan van alle schoolsoorten die op een BRINnummer aanwezig zijn. Maar ook als we de 'categorale' praktijkscholen, scholen met alleen maar VMBO en scholen met alleen HAVO/VWO als aparte groepen bekijken, kiezen deze groepen even vaak voor de eerste prioriteit: het verbeteren van taal- en rekenprestaties.

De categorale praktijkscholen kiezen – niet verrassend - weinig voor de prioriteit examens. De categorale gymnasia kiezen minder voor de prioriteit verbeteren taal en –rekenen en meer voor inzet op de professionele ruimte voor de leraar.

Scholen met (zeer) zwakke afdelingen werken wel significant vaker dan de overige scholen aan de prioriteit examens (56% vs 34%).

Op de scholen met meer vestigingen zijn er meestal verschillen tussen vestigingen in de keuze voor prioriteiten. Op slechts een kwart van de scholen met meer vestigingen zetten deze allemaal in op dezelfde prioriteiten. Dit bevestigt het beeld dat de inhoudelijke keuzes voor prioriteiten, doelen en activiteiten op de meeste scholen worden aangepast aan de situatie van specifieke vestigingen.

Er is ook gevraagd voor welke onderwijssoorten (praktijkonderwijs tot en met gymnasium) en leerjaren er plannen worden ontwikkeld. Alle onderwijssoorten worden in verhouding tot hun aanwezigheid evenveel genoemd.

Wat de leerjaren betreft ligt de nadruk vooral op de brugklas en de onderbouw, al geeft ruim de helft van de scholen aan voor alle leerjaren plannen te ontwikkelen. De groep (zeer) zwakke scholen kiest beduidend minder vaak voor "alle leerjaren" en zet significant vaker in op de eerste drie leerjaren.

4.2 Verdeling middelen

De financiële middelen van de regeling worden op basis van het aantal leerlingen per brinnummer uitgekeerd aan het bevoegd gezag. Bij die scholen die meerdere vestigingen onder een brinnummer hebben, roept dat de vraag op of en hoe ze deze middelen onderling verdelen.

Tabel 4.2 Zijn de middelen van de regeling verdeeld over de verschillende vestigingen die onder uw brinnummer vallen?

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
Ja	68	85%
Nee, die hebben we op één vestiging ingezet	3	4%
Nee, we gebruiken de middelen op centraal niveau	7	9%
Weet niet	2	3%
Totaal	80	100%

Drie scholen kiezen er voor om de middelen op één vestiging in te zetten. Een school doet dat omdat de resultaten van die vestiging achterblijven (zwakke vestiging). De andere redenen om op één specifieke vestiging in te zetten is omdat de andere vestiging een MBO is en omdat een vestiging op het punt staat gesloten te gaan worden vanwege te weinig leerlingen.

Een klein deel van de scholen gebruikt de middelen op centraal niveau. De grote meerderheid van de scholen (85%) verdeelt het geld over alle vestigingen. Bij die verdeling wegen zowel het aantal leerlingen per vestiging als beleidsoverwegingen mee.

Tabel 4.3 Op welke wijze zijn de middelen over de vestigingen verdeeld?

	<i>aantal</i>	<i>%</i>
Naar rato van het leerlingaantal	37	54%
Op basis van inhoudelijke beleidskeuzes	24	35%
Anders	5	7%
weet niet	2	3%
Totaal	68	100%

Bij de vijf scholen die aangeven de keuze op een andere manier te maken, spelen meestal meer overwegingen. *“Een kwart van het geld gaat naar inhoudelijke schoolbrede beleidskeuze, zoals implementatie elektronische leeromgeving en opleiden in de school. Driekwart is naar rato van leerlingenaantal verdeeld over de vestigingen.”*

Opvallend is dat juist de scholen die een of meer zwakke vestigingen kennen, er relatief vaak voor kiezen de middelen op basis van het leerlingaantal te verdelen (71% van de zwakke scholen versus 43% bij de rest¹) en geen beleidskeuzes te maken. Juist bij deze scholen zou de schoolleiding op brinniveau een gerichte inzet van middelen kunnen bargumenteren.

Verdeling naar prioriteit

Van alle scholen konden 83 niet aangeven hoe de middelen van de regeling worden verdeeld over de prioriteitsterreinen. De anderen is gevraagd een inschatting van de verdeling te geven. Op basis van hun schattingen zijn indicatieve gemiddelde uitgaven te construeren, omdat percentages niets zeggen over de hoeveelheid geld per school (daar is niet naar gevraagd).

Het meeste geld wordt ingezet voor activiteiten gericht op het verbeteren van taal- en rekenprestaties. Op de tweede plaats komen de verbetercultuur, uitblinken en de professionele ruimte voor docenten. De middelen van deze regeling worden verhoudingsgewijs het minst ingezet op maatschappelijke stages en het verbeteren van de examens.

4.3 Doelen en activiteiten

De directeuren is op de door hen aangegeven prioriteitsterreinen gevraagd kort te beschrijven welke doelen ze nastreven met de middelen van deze regeling en welke activiteiten ze daartoe ontplooiën. In deze paragraaf worden de resultaten op hun open antwoorden kwalitatief beschreven. Zo kan een beeld geschetst worden hoe scholen invulling geven aan de regeling.

¹ Dit verschil is significant op 0.1 niveau.

4.3.1 Verbeteren taal en rekenprestaties

Het verbeteren van taal- en rekenprestaties zou een verplicht aandachtspunt moeten zijn op alle scholen. Bij de meeste scholen is dit bekend, 86% van de scholen noemt dit als prioriteit waarmee ze aan de slag zijn gegaan.

Binnen deze prioriteit zijn de doelen veelal algemeen geformuleerd als *“taal en rekenen op hoger niveau brengen”*, *“kijken waar we staan met onze leerlingen”* of *“de tekorten bij leerlingen repareren”*. Sommigen noemen specifiek aandacht voor dyslexie of dyscalculie. Andere noemen expliciet het opnemen van leerstandaarden en referentieniveaus in het curriculum of het ontwikkelen van een *“subdomein rekenen”*.

Sommigen noemen indicatoren om de gestelde doelen meetbaar te maken *“jaarlijkse verbetering ten opzichte van de nulmeting”*, *“aantal klachten over leerachterstanden moeten afnemen”* of *“leerlingen [moeten] de taal zodanig kunnen beheersen dat ze in staat zijn zonder spelfouten een verhaal te schrijven”*.

Activiteiten

In welke richting ondernemen de scholen activiteiten om de taal en rekenprestaties van leerlingen te verbeteren? In de antwoorden is een aantal lijnen te ontdekken, hier in volgorde van populariteit beschreven. Ten eerste zijn veel scholen bezig met het uitvoeren of ontwikkelen van testen en toetsen, al dan niet als onderdeel van een leerlingvolgsysteem. Deze worden door veel scholen gebruikt als een nulmeting, waar ze later hun vorderingen tegen af willen zetten.

Een tweede richting is het ontwikkelen of in de school invoeren van nieuwe methodes, modules of programma's om het taal- en rekenonderwijs te versterken. Ook noemt een aantal scholen het invoeren van doorlopende leerlijnen en referentieniveaus en afstemming met het basisonderwijs daarover.

Een derde lijn is de inzet van extra uren of lessen voor alle leerlingen, gericht op het versterken van taal- en rekenvaardigheid. Een op de vijf scholen geeft aan onder andere op deze manier de prestaties te willen verbeteren.

Ongeveer een gelijke groep kiest ten vierde voor het bieden van individuele hulp en ondersteuning (bijvoorbeeld remedial teaching) aan leerlingen die lager scoren op het gebied van taal of rekenen. Deze aanpak wordt vaak gekozen in samenhang met het invoeren van testen of toetsen.

Tot slot is nog een aantal overige activiteiten te herkennen in de antwoorden, zoals het gebruik van individuele computerprogramma's voor leerlingen, het aanstellen van taal of rekencoördinatoren en gerichte deskundigheidsbevordering op taal- en rekendidactiek voor docenten.

4.3.2 Uitblinken, passende kwalificatie en voorkómen van voortijdig schoolverlaten

Ruim de helft van de scholen noemt deze categorie als een van de prioriteiten. De doelstellingen op dit gebied vallen (niet geheel verassend) in drie gebieden uiteen. Ruim een derde van de scholen heeft als voornaamste doel het verkleinen van de schooluitval. Bijna de helft van de scholen stelt zich ten doel dat leerlingen het uiterste uit hun talenten halen, al dan niet door het bieden van meer uitdagend onderwijs. Daarbij geeft een deel aan voor specifieke groepen leerlingen ander aanbod (niveaudifferentiatie) te ontwikkelen.

Tenslotte is er nog een groep met zeer uiteenlopende doelstellingen op dit gebied, zoals *"certificering van leerlingen via convenant met ROC"*, *"leerlingen beter huiswerk laten maken"*, of *"dat leerlingen zoveel mogelijk in de les zijn. Op tijd komen en niet spijbelen, dat ze de dingen doen die van ze gevraagd worden, zoals leren te leren, huiswerk"*.

Activiteiten

De meeste concrete activiteiten zijn gericht op het uitdagender maken van het onderwijs en het laten uitblinken van leerlingen. Van andere manieren van toetsen, het invoeren van laptops voor alle leerlingen, nieuwe methoden, Cambridge Engels, aandacht voor hoogbegaafdheid, extra vakken in de middaguren, extra programma's op het gebied van *science*, cultuur, sport en leiderschapsvorming. Maar ook het aanbieden van niveau 1 opleidingen in samenwerking met ROC's, de ontwikkeling van ICT programma's, verrijkingsmodules en werkplaatsleren zijn genoemd.

Deze activiteiten moeten volgens scholen ook bijdragen aan het terugdringen van de uitval. Specifieke activiteiten die scholen ondernemen om de uitval in te perken zijn betere registratie van absentie, overleg met RMC en leerplicht, het uitbreiden van de begeleiding, het verbeteren van beroepsoriëntatie, meer arbeidstraining, uitbreiding van stages, samenwerking en warme overdracht bij aansluiting en doorstroom naar MBO.

Een kleine groep scholen werkt specifiek aan het tegengaan of wegwerken van achterstanden, bijvoorbeeld door avondhuiswerkklassen, extra hulp en ondersteuning voor leerlingen met achterstand, scholing voor docenten en intensievere leerlingbegeleiding en leerlingenzorg.

4.3.3 Burgerschapsvorming en maatschappelijke stages

Deze beleidsprioriteit wordt door ruim de helft van de scholen opgepakt. Binnen deze prioriteit zijn de doelstellingen van de scholen overzichtelijk. Het merendeel geeft aan maatschappelijke stages te willen invoeren of verder vorm te geven. Er is een deel dat het – ietwat zuinig – formuleert als *"voldoen aan de eisen die de wet stelt"*, *"we gaan proberen de doelstelling van het ministerie te behalen door leerlingen 72 uur stage te laten lopen"* of *"wij zijn verplicht om de leerlingen 72 uur maatschappelijke stage te laten lopen"*. Andere formuleren het doel ruimer: *"leerlingen bewust maken van hun maatschappelijke rol"* of *"zelfbeeld van de leerlingen zodanig bevestigen dat je belangrijk bent in de dingen die je doet"*. Slechts enkele scholen refereren aan burgerschapsvorming, bijvoorbeeld *"leerlingen op niveau brengen om verantwoorde burger te worden of zijn"*.

Activiteiten

Bijna alle scholen geven bij deze prioriteit aan hoe ze uitvoering geven aan de maatschappelijke stages. Bij burgerschapsvorming worden zeer uiteenlopende activiteiten genoemd variërend van goede doelen acties en activiteiten *"gericht op de derde wereld (...) waar leerlingen dan ook naartoe gaan en helpen en rapporteren"* tot *"mediation"*, *"schaduwverkiezingen"*, *"een ontmoetingsproject met een "zwarte" vmbo-school in de stad"* en een *"training sociale vaardigheden"*.

4.3.4 Professionele ruimte, ruimte voor de leraar

Iets minder dan de helft van de scholen heeft doelen geformuleerd op het gebied van professionele ruimte voor de leraar. Deze doelen verwijzen meestal in algemene bewoordingen naar het verhogen van de kwaliteit van het onderwijs, professionalisering van de arbeidsorganisatie of scholing voor het personeel. *"Kwaliteit onderwijs verhogen", "goed werkgeverschap", "werkdruk verminderen"* en *"meer professionalisering van de docent"* zijn daarvan voorbeelden. Een aantal scholen heeft meer specifieke doelen. Bijvoorbeeld op het gebied van ICT: *"de docenten moeten met een elektronische omgeving leren omgaan"* of personeels- en organisatiebeleid: *"met alle docenten een Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) opstellen"* of *"nadrukkelijk verantwoordelijkheid voor het primaire proces bij de teams leggen waar docenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het onderwijs"*.

Activiteiten

Veruit de meest genoemde activiteit op het gebied van professionalisering is scholing. Dit varieert van coachingsprojecten, bijeenkomsten, teamdagen, cursussen, nascholing op maat tot ervaren docenten achter in de klas. Naast de scholing noemt een groep scholen activiteiten als het opzetten van functionering- en ontwikkelgesprekken. Een andere groep noemt organisatorische veranderingen als *"budget is verruimd", "cultuuromslag", "professioneel statuut"* en *"administratieve ondersteuning"*. Daarbinnen zijn er enkele scholen die aangeven met een teamstructuur te gaan werken. Tot slot richten enkele scholen zich specifiek op ICT maatregelen, zoals een *"laptop project, de mobiele werkplek"* of *"factor werkdruk aanpakken door meer ICT middelen (bv active boards) in te zetten"*.

4.3.5 Goede en betrouwbare examens

De beleidsprioriteit verbeteren examens wordt door 40% van de scholen opgepakt. De doelen die ze daarbij zeggen na te streven zijn vooral het (doen) halen van betere examenresultaten en het verkleinen van het verschil tussen schoolexamens en het centraal (schriftelijk) examen. Een kleine groep geeft als doelstelling het verhogen van de kwaliteit van toetsing en schoolexamens.

Activiteiten

Om deze doelen te bereiken zetten scholen een aantal activiteiten in. Veruit het merendeel van de respondenten noemt beleidsmatige en afstemmingsactiviteiten, zoals monitoring, vergelijking, convenanten, gesprekken met docenten, kwaliteitsborging, actieplannen en *"constant bezig zijn met het kijken naar waarom resultaten uitblijven"*.

Slechts een klein deel van de directeuren noemt concrete activiteiten. Deze zijn enerzijds gericht op leerlingen, zoals extra examentrainingen, bijles, huiswerkklassen of extra lessen. Anderzijds zetten scholen in op scholing en intervisie van docenten gericht op het maken van goede toetsen. *"Het samen opstellen van toetsen en schoolexamens in de sectie en het laten screenen daarvan. En een workshop toetsen onder leiding van een medewerker van CITO"*

4.3.6 Verbetercultuur, kwaliteitszorg

Opvallend is dat veel scholen die inzetten op deze prioriteit (57%) in algemene termen hun doelen formuleren. Voorbeelden daarvan zijn doelen als het niveau van het onderwijs bewaken, zo hoog mogelijke kwaliteit leveren, kritisch kijken naar onze kwaliteit, naar een echt lerende organisatie toe, docenten betrekken bij kwaliteitszorg of een sluitend systeem van kwaliteitsbeleid formeren.

Binnen deze algemene doelstellingen zijn drie lijnen te onderscheiden. Ten eerste doelstellingen rondom (leer)resultaten zoals *"excellente school worden, betere examenresultaten bereiken"*. Een tweede grote categorie van antwoorden is gericht op kwaliteitszorgsystemen: *"Trachten met PDCA cyclus innovaties vorm te geven", "op basis van EFQM een kwaliteitsmodel ontwikkelen waarbij nauw samengewerkt wordt met kwaliteitscholen.nl" en "het implementeren van een cyclus van planning en control"*.

Een derde groep van antwoorden richt zich op de schoolcultuur: *"een kwaliteitscultuur creëren" of "een professionele cultuur waarin docenten voortdurend kijken naar wat zij aan het doen zijn en wat zij kunnen verbeteren"*.

Tenslotte zijn er ook scholen die zich wel meer specifieke doelen stellen, met name waar het gaat om de resultaten: *"minder onvertraagd naar examen gaan, en hogere examenuitslagen", "op alle criteria minstens op het landelijk gemiddelde komen en leerlingen en ouders tevreden laten zijn" of "overstap van mavo 4 naar havo 4 goed aan laten sluiten"*.

Activiteiten

Niet alleen de doelen bij dit thema zijn algemeen gesteld, ook de activiteiten die scholen zeggen te ondernemen zijn meestal breed en (nog) niet uitgewerkt. Een kwart van de scholen die werken aan deze prioriteit zegt als voornaamste activiteit *"het maken van plannen"* te hebben.

Dit varieert van het opstellen van een activiteitenplan, locatieplannen, verbeterplannen en het herijken van beleidsstukken tot het maken van een *"verantwoordelijkheidsmatrix"* en aparte notities over *"integrale verbetering van de opbrengsten"*. Aanvullend is er een kleinere groep die activiteiten noemt rond het opzetten van kwaliteitszorgsystemen.

Een vijfde van de scholen die met dit thema aan de slag gaat, noemt als voornaamste activiteit het uitvoeren van onderzoek of het afnemen van (tevredenheids)enquêtes onder medewerkers, ouders en leerlingen.

Een kwart benoemt wel concrete activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn *"het verbeteren van het LOB-traject", "Extra lessen en tutorschap van bovenbouwleerlingen", "invoering van elektronische leeromgeving" of "vorming van kernteams in de onderbouw, waarbij een beperkt aantal docenten zich over een kleinere groep leerlingen ontfermt"*.

Tot slot is er een kleine groep scholen die inzet op scholing en begeleiding van zittende en aankomende docenten. *"De versterking van activerende didactiek, leraren uitrusten met meer gereedschappen en inzet van ICT daarbij". "We hebben een externe begeleider aangetrokken die teams begeleidt en coacht om in een kwaliteitscyclus te werken", "groepjes docenten bezig laten zijn met het verbeteren van hun professionaliteit: Intervisie!"*

4.4 Knelpunten in de uitvoering?

Tot slot hebben we de scholen gevraagd of ze knelpunten tegenkomen in de uitvoering van de regeling kwaliteit VO. Voor 58% van de scholen waren er geen knelpunten. Een op de tien scholen heeft de uitvoering nog niet opgepakt of weet niet of er knelpunten zijn. Een derde van de scholen geeft aan wel tegen problemen aan te lopen.

Ten eerste noemt een klein deel van deze scholen de timing en tijdsplanning van de regeling. *"In oktober hadden wij de formatie al vast en toen kwam ook dat geld. Het is eigenlijk te laat bekend geworden, want het gaat wel om veel geld. Volgend jaar gaan we het geld veel beter inzetten."*

Daaraan gerelateerd is het probleem van tijdsgebrek en organiseerbaarheid dat een aantal malen wordt genoemd. Directeuren geven aan dat zowel zichzelf als docenten druk genoeg zijn en niet direct plannen klaar kunnen hebben liggen. Ook heeft het bereiken van consensus in de school tijd nodig, omdat er veel partijen bij de plannen (moeten) worden betrokken. De neiging is dan groot om bestaand beleid te herschrijven naar de regeling: *"De organiseerbaarheid, de werkdruk is groot, de neiging bestaat dus om door te gaan op het ingeslagen pad"*. Een aspect van die organiseerbaarheid is dat scholen door het lerarentekort lastig extra uren (bijvoorbeeld voor taal en rekenen in de onderbouw) kunnen opvullen.

Een laatste knelpunt voor scholen is de tijdelijkheid van de regeling. *"Prachtig dat het geld er is. Het is echter geen structureel geld. Plannen en ideeën die structureel zijn kunnen dan helaas afvallen."* Een andere school geeft aan dat door de tijdelijkheid ze vooral kiezen voor versterking van bestaand beleid: *"Lastig het budget toe te schrijven naar deze activiteiten, was anders ook uitgevoerd met minder geld. Het zou aan het reguliere budget structureel toegevoegd moeten worden, dan kan het na afloop gewoon voortgezet worden."*

Bijlage 1 Responsanalyse

Het steekproefbestand van scholen is telefonisch benaderd, waarbij het doel was een netto respons van 200 scholen te realiseren met daarbinnen een specifiek quotum zwakke scholen.

Een deel (15%) van de telefoonnummers leidde door technische problemen niet tot een gesprek. Daarnaast was het bij een deel van de scholen niet mogelijk om de juiste contactpersoon aan de lijn te krijgen. 25 scholen of contactpersonen hebben geweigerd mee te doen aan het onderzoek.

<i>Opbouw respons en non-respons</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
School onbereikbaar (fout nummer, fax, geheim nummer)	58	15%
Contactpersoon niet bereikbaar (geen gehoor, niet aanwezig, persoon onbekend)	29	7%
Weigering	25	6%
Respons	201	50%
Niet (verder) benaderd wegens voldoende respons	87	22%
Totale steekproef	400	100%

De redenen voor weigering zijn divers en variëren van geen tijd of zin, tegen (telefonische) enquêtes in het algemeen tot een inschatting door de administratie dat een directeur niet mee zou willen werken.

<i>Respons</i>	<i>Populatie</i>		<i>Respons</i>	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Scholen met een of meer onderdelen die als zwak of zeer zwak zijn beoordeeld	144	22%	51	25%
Scholen zonder zwakke afdelingen	516	78%	150	75%
Totaal	660	100%	201	100%

De meeste respondenten in dit onderzoek zijn directeurs (83%), een klein deel is lid of voorzitter van het college van bestuur (6%). De overigen zijn conrector, teamleider of beleidsmedewerker kwaliteitszorg.

<i>Wat is uw functie?</i>	<i>Aantal</i>	<i>%</i>
Lid of voorzitter van het college van bestuur	13	6%
Directeur / rector / schoolleider / lid van directie	147	73%
Vestigingsleider / locatiedirecteur / lid van locatiedirectie	20	10%
Anders, namelijk:	21	10%
Totaal	201	100%

In hoeverre is deze respons representatief voor de totale groep VO scholen? In de respons zijn 51 scholen waarvan 1 of meer onderdelen als zwak of zeer zwak zijn aangemerkt door de onderwijsinspectie. Daarmee is het aandeel zwakke scholen in de respons ongeveer gelijk aan die van de populatie.

Ook wat betreft stedelijkheid, aantal vestigingen binnen een brin-nummer, leerlingaantal van de hoofdvestigingen en het aantal onderwijssoorten komt de groep scholen in de respons bijna geheel overeen met de populatie. De resultaten worden in dit onderzoek dan ook niet gewogen naar achtergrondkenmerken en zijn representatief voor alle scholen in het voortgezet onderwijs. Een gedetailleerd overzicht van de respons vergeleken met de populatie en/of de steekproef naar achtergrondkenmerken vindt u hieronder.

Stedelijkheid

De stedelijkheid van steekproef en respons is in grote lijnen gelijk, dat wil zeggen dat de verdeling van zeer sterk stedelijk tot niet stedelijk in beide groepen ongeveer gelijk loopt.

<i>Mate van stedelijkheid</i>	<i>steekproef (n=400)</i>	<i>respons (n=201)</i>
Zeer sterk stedelijk	27%	24%
Sterk stedelijk	33%	32%
Matig stedelijk	23%	25%
Weinig stedelijk	13%	14%
Niet stedelijk	4%	5%
Niet bekend	0%	0%
Totaal	100%	100%

Schoolgrootte

Er zijn een aantal mogelijke definities van schoolgrootte. Ten eerste is gekeken naar het aantal vestigingen binnen een brinnummer. In de populatie geldt voor 60% van de scholen dat het brinnummer samenvalt met één vestiging. In de respons is dat aantal ongeveer gelijk.

<i>aantal vestigingen binnen brinnummer</i>	<i>populatie</i>	<i>respons</i>
1	60%	63%
2	15%	14%
3	10%	7%
4	7%	7%
5	4%	3%
6 of meer	4%	5%
Totaal	100%	100%

De schoolgrootte als aantal leerlingen per vestigingen is een tweede maat voor schoolgrootte. Ook het gemiddelde leerlingaantal van de hoofdvestiging per brinnummer is ongeveer gelijk voor populatie en respons.

	<i>populatie</i>	<i>Steekproef</i>	<i>Respons</i>
Gemiddeld leerlingaantal van de hoofdvestiging	960	944	950

Onderwijssoorten

In de interviews is gevraagd welke onderwijssoorten op de school onder het brinnummer aanwezig zijn.

<i>Welke onderwijssoorten zijn er onder uw brinnummer aanwezig?</i>	aantal	%
Praktijkonderwijs	55	27%
vmbo theoretische leerweg	131	65%
vmbo gemengde leerweg	80	40%
vmbo kader beroepsgericht	95	47%
vmbo basisberoepsgericht	94	47%
Havo	132	66%
Vwo	132	66%
Gymnasium	83	41%
Totaal	201	100%

In de CFI bestanden zijn hierover geen gegevens opgenomen. Een exacte vergelijking met de populatie is daarom niet te geven. Wel komt deze verdeling in grote lijnen overeen met de verdeling van leerlingen in de derde klas over de schoolsoorten, zoals die in het Jaarboek onderwijs in cijfers 2008 van het CBS is vermeld (pagina 32).

Bijlage 2 Vragenlijst

Toelichting:

Bij het uitwerken van de vragenlijst zijn we uitgegaan van benadering van een lid van de directie van "een brinnummer" (daar komt immers het geld binnen). In het geval dat onder één brinnummer meer "vestigingsnummers" vallen (dat komt bij ongeveer 40% van de brinnummers voor en is aangegeven in het steekproefbestand), vragen we eerst of de betreffende persoon voldoende zicht heeft op de gang van zaken bij de vestigingen (in blok B). Uit de telefonische interviews is gebleken dat een deel van de directeuren een volledig beeld kan geven. Mocht de directeur slechts op hoofdlijnen geïnformeerd zijn, dan wijzen we zelf at random één van de vestigingen toe om de vragenlijst verder af te nemen.

Goedemorgen / middag,

U spreekt met ... van onderzoeksbureau Research voor Beleid. Voor het ministerie van onderwijs verkennen we telefonisch de invoering van de regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs.

Ik ben op zoek naar degene die vanuit de directie verantwoordelijk is voor onderwijs en kwaliteitsbeleid.

...

De Kwaliteitsagenda voor het voortgezet onderwijs (Onderwijs met ambitie) heeft medio 2008 het daglicht gezien, de regeling is in september gepubliceerd. Het ministerie van OCW is op dit moment benieuwd naar de bekendheid van de regeling, in hoeverre u aan de slag bent gegaan met deze regeling en welke keuzes uw school daarbij maakt. Ik wil u als schoolleider hierover een aantal vragen stellen. Het doel is een landelijk beeld verkrijgen, er zal niet op schoolniveau worden gerapporteerd. Het gesprek zal maximaal 15 minuten duren.

Aandachtspunten:

- Mogelijkheden voor het maken van een afspraak
- Standaard: redenen voor weigering
- Enquêteurs hebben een instructie (mondeling en schriftelijk) en kunnen als dat nodig is een korte toelichting geven op de regeling kwaliteit voortgezet onderwijs

A. Bekendheid en gewaarwording?

1 Bent u bekend met de Kwaliteitsagenda VO "onderwijs met ambitie"?

- Ja
- Nee

2 Bent u bekend met de regeling Kwaliteit VO?

- Ja → naar vraag 4
- Nee → naar vraag 3

3 Is er iemand anders in uw school die daar wel bekend mee is of zou kunnen zijn?

- Ja → (Enquêteur: naam en telefoonnummer noteren en na contact met deze persoon enquête verder aflopen)
- Nee → naar vraag 35 (achtergrond).

4 Hoe bent u bekend geraakt met de regeling? (meerdere antwoorden mogelijk)

- E-mail van CFI
- Website CFI
- Schriftelijke bericht van CFI
- Nieuwsbrief VO-raad
- Andere media VO-raad
- Informatie van besturenorganisatie (voor enquêteur: dit zou kunnen zijn VOS/ABB, KB-VO, Besturenraad, VBS, LVGS, VGS, ISBO)
- Website ministerie van OCW
- Via de media
- Anders, nl:

5 Wanneer hebt u kennis genomen van de inhoud van de regeling?

Maand [maand] en jaar [2008 of 2009]

6 Hebt u behoefte aan meer informatie van OCW of CFI over de regeling?

- Nee → naar B
- Ja → naar vraag 7

7 Kunt u aangeven wat voor informatie u graag zou krijgen?

[open antwoord]

B. verdeling en besluitvorming

If vest in brin >1 → vraag 8

If vest in brin = 1 → C

8 Zijn de middelen van de regeling verdeeld over de verschillende vestigingen die onder uw brinnummer vallen? (1 antwoord mogelijk)

- Ja → naar vraag 9
- Nee, die hebben we op één vestiging ingezet → naar vraag 10
- Nee, we gebruiken de middelen op centraal niveau → naar vraag 12

9 Op welke wijze heeft u deze verdeling gemaakt? (1 antwoord mogelijk, enquêteur antwoorden voorlezen)

- We hebben de middelen naar rato van het aantal leerlingen verdeeld over de vestigingen
- We hebben inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt bij de verdeling van de middelen
- Anders, nl:

Routing → vraag 11

10. Wat is de reden voor inzet van middelen op één van de vestigingen? (meer antwoorden mogelijk)

- De resultaten van deze vestiging blijven achter
- Deze vestiging had al plannen voor kwaliteitsverbeteringen liggen
- De leiding van deze vestiging is in de gelegenheid plannen voor kwaliteitsverbetering verder uit te werken
- Anders, nl.

11 Heeft u van de verschillende vestigingen (of van de ene vestiging waar de middelen zijn ingezet) inzicht in welke plannen er op welke terreinen gemaakt zijn en wie daarbij betrokken zijn?

- Ja → verder gaan naar vraag 12
- Nee → dan doorvragen naar "We willen daarover graag spreken met de vestigings- of locatiedirecteur onderwijs van vestiging ... (invoegen "random brin nummer en adres" uit steekproefbestand) Wie is dat? (Enquêteur: Naam en telefoonnummer noteren en *na contact met deze persoon de enquête vervolgen vanaf C met de volgende inrotekst*)

Goedemorgen / middag,

U spreekt met ... van onderzoeksbureau Research voor Beleid. Voor het ministerie van onderwijs verkennen we telefonisch de invoering van de regeling Kwaliteit Voortgezet Onderwijs. Ik ben naar u doorverwezen door de centrale directie. Het ministerie wil graag weten in hoeverre u aan de slag bent gegaan met deze regeling en welke keuzes daarbij ook op vestigingsniveau worden gemaakt. Ik wil u als locatieleider hierover een aantal vragen stellen. Het doel van het onderzoek is een landelijk beeld verkrijgen, er zal niet op schoolniveau worden gerapporteerd. Het gesprek zal maximaal 10 minuten duren.

NB Bij weigering noteren reden.

12 Gebruikt u de middelen uit de regeling kwaliteit VO om bestaand beleid en bestaande activiteiten verder te versterken of ontwikkelt u ook nieuwe plannen, verbeterdoelen of activiteiten? (geholpen)

- We gebruiken de middelen uitsluitend om bestaand beleid en activiteiten verder te versterken
- We hebben of gaan voor de middelen (deels) nieuwe plannen ontwikkelen

Als vraag 8 = 2 of 3 → naar vraag 15

13 Zijn er verschillen tussen de vestigingen in het stadium van plan- of besluitvorming?

- Ja → ga naar vraag 14
- Nee → ga naar vraag 15

14 In welk stadium is de besluitvorming over verbeterdoelen en activiteiten mbt de regeling op dit moment op de meeste vestigingen (of op de ene vestiging waar de middelen zijn ingezet)? (1 antwoord mogelijk, geholpen)

- 1 De scholen zijn er nog niet mee begonnen → naar vraag 17
- 2 Er zijn eerste ideeën bij de leiding → naar vraag 17
- 3 De plannen worden op dit moment opgesteld → naar vraag 16
- 4 Er is overleg gevoerd met anderen over conceptplannen → naar vraag 16
- 5 Er zijn al plannen goedgekeurd → naar vraag 16
- 6 Er zijn al activiteiten in uitvoering → naar vraag 16
- 7 Anders, nl:

15 In welk stadium is de besluitvorming over verbeterdoelen en activiteiten mbt de regeling op dit moment op uw school? (1 antwoord mogelijk, geholpen)

- De school is daar nog niet mee begonnen → naar vraag 17
- Er zijn eerste ideeën bij de leiding → naar vraag 17
- De plannen worden op dit moment opgesteld → naar vraag 16
- Er is overleg gevoerd met anderen over conceptplannen → naar vraag 16
- Er zijn al plannen goedgekeurd → naar vraag 16
- Er zijn al activiteiten in uitvoering → naar vraag 16
- Anders, nl:

16 Hoe worden de verbeterdoelen en activiteiten voor deze regeling op uw scholen vastgelegd? (meerdere antwoorden mogelijk)

- in het schoolplan
- in het jaarplan / beleidsplan 2009-2010
- In het formatieplan
- In de begroting 2009-2010
- in een los beleidsdocument
- dat weten we nog niet
- anders, nl [open antwoord]
- dat verschilt per vestiging

17 Sluit u met de plannen voor deze regeling aan bij andere, lopende initiatieven, experimenten of regelingen?

- Ja → ga naar vraag 18
- Nee → ga naar sectie D
- Dat verschilt per vestiging → ga naar vraag 18

18 Bij welke andere regelingen, initiatieven of experimenten wordt door uw vestigingen (of op de ene vestiging waar de middelen zijn ingezet) voor de regeling kwaliteit VO aangesloten? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Middelen ter bestrijding voortijdig schoolverlaten
- Regeling maatschappelijke stage
- Regeling functiemix Randstad
- Expeditie Delen, Durven, Doen
- Pilot meerdere examenmomenten
- Middelen uit het leermiddelenbeleid
- Vensters voor verantwoording
- Regeling leerplusarrangement VO en nieuwkomers VO
- Anders, namelijk: [open antwoord]

-> routing naar D

C. Besluitvorming

19 Gebruikt u de middelen uit de regeling kwaliteit VO om bestaand beleid en bestaande activiteiten verder te versterken of ontwikkelt u ook nieuwe plannen, verbeterdoelen of activiteiten? (geholpen)

- We gebruiken de middelen uitsluitend om bestaand beleid en activiteiten verder te versterken
- We hebben of gaan voor de middelen (deels) nieuwe plannen ontwikkelen

20 In welk stadium is de besluitvorming over verbeterdoelen en beleid mbt de regeling op dit moment op uw school? (1 antwoord)

- De school is daar nog niet mee begonnen
- Er zijn eerste ideeën bij de leiding
- De plannen worden op dit moment opgesteld → naar vraag 21
- Er is overleg gevoerd met anderen over conceptplannen → naar vraag 21
- Er zijn al plannen goedgekeurd → naar vraag 21
- Er zijn al activiteiten in uitvoering → naar vraag 21
- Anders, nl:

21 Hoe worden de verbeterdoelen en beleid voor deze regeling op uw school vastgelegd? (meerdere antwoorden mogelijk)

- In het schoolplan
- In het jaarplan / beleidsplan 2009-2010
- In het formatieplan
- In de begroting 2009-2010
- In een los beleidsdocument
- Dat weten we nog niet
- Anders, nl [open antwoord]

22 Sluit u met de plannen voor deze regeling aan bij andere, lopende initiatieven, experimenten of regelingen?

Ja → ga naar vraag 23

Nee → **ga naar D**

23 Bij welke andere regelingen, initiatieven of experimenten sluit u voor de regeling kwaliteitsagenda VO aan? (meerdere antwoorden mogelijk)

Middelen ter bestrijding voortijdig schoolverlaten

Regeling maatschappelijke stage

Regeling functiemix Randstad

Expeditie Delen, Durven, Doen

Pilot meerdere examenmomenten

Middelen uit het leermiddelenbeleid

Vensters voor verantwoording

Regeling leerplusarrangement VO en nieuwkomers VO

Anders, nl

D. Prioriteiten, plannen en verdeling middelen

24a Op welke van de prioriteiten zoals genoemd in de kwaliteitsagenda VO zet uw school of de vestigingen van uw school in met de middelen uit deze regeling? (meer antwoorden mogelijk, eventueel geholpen door enquêteur)

1 Verbetering taal- en rekenprestaties

2 Uitblinken, passende kwalificatie en voorkómen van voortijdig schoolverlaten

3 Burgerschapsvorming en/of maatschappelijke stages

4 Professionele ruimte. Ruimte voor de leraar

5 Examens. Goede en betrouwbare examens

6 Verbetercultuur, kwaliteitszorg.

7 Dit is nog niet bekend

If vest in brin >1 → vraag 24b

If vest in brin = 1 → vraag 25

24b Zijn er verschillen tussen vestigingen wat betreft de gekozen prioriteiten?

Ja

Nee, alle vestigingen houden zich bezig met dezelfde prioriteiten

25 Voor welke onderwijssectoren zijn of worden er plannen ontwikkeld? (meer antwoorden mogelijk)

- Praktijkonderwijs
- Vmbo theoretische leerweg
- Vmbo gemengde leerweg
- Vmbo kader beroepsgericht
- Vmbo basis beroepsgericht
- Havo
- Vwo
- Gymnasium
- Voor alle onderwijssectoren van onze school
- Dat is nog niet bekend

26 Voor welke leerjaren of afdelingen worden plannen ontwikkeld? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Eerste klas / brugklas
- Tweede klas
- Derde klas
- Vierde klas
- Vijfde klas
- Zesde klas
- Alle jaren
- Dat is (nog) niet bekend

If brin in vest = 1

27 Kunt u aangeven hoe de extra middelen die de school heeft ontvangen voor deze regeling zijn verdeeld over de door u genoemde prioriteiten? (Enquêteur: indicatie volstaat)

If brin in vest > 1

27 Kunt u aangeven hoe de extra middelen die de school heeft ontvangen voor deze regeling zijn verdeeld over de door u genoemde prioriteiten, **voor alle vestigingen samen?** (Enquêteur: indicatie volstaat)

Prioriteit	percentage
1 verbetering taal- en rekenen	
2 Uitblinken, passende kwalificatie en voorkómen van voortijdig schoolverlaten	
3 Burgerschapsvorming en/of maatschappelijke stages	
4 Professionele ruimte leraar	
5 Goede en betrouwbare examens	
6 Verbetercultuur, kwaliteitszorg	
	100%

- Deze verdeling is nog niet bekend
- Respondent weet het niet

28 Kunt u per prioriteit kort aangeven wat de doelstellingen van uw school zijn en wat de belangrijkste activiteiten zijn die u onderneemt? (open vraag. Enquêteur, alleen invullen voor genoemde prioriteiten)

Prioriteit	Doelstelling	Activiteiten
1 verbetering taal- en rekenen	[Tekstvak]	[Tekstvak]
2 Uitblinken, passende kwalificatie en voorkómen van voortijdig schoolverlaten	[Tekstvak]	[Tekstvak]
3 Burgerschapsvorming en/of maatschappelijke stages
4 Professionele ruimte leraar
5 Goede en betrouwbare examens		
6 Verbetercultuur, kwaliteitszorg		

- Doelen en activiteiten zijn nog niet bekend
 Respondent weet het niet

E Overleg en besluitvorming

29 Wie is de initiator van de plannen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- De centrale directie
 De locatiedirectie / locatiedirecteur
 Afdelingsleiders / conrectoren
 Sectievoorzitters
 Personeelsraad
 Docenten
 Leerlingen
 Ouders
 (G)MR (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad
 Bestuursbureau of medewerkers centraal bureau
 Anders, nl....

30 Wie is er binnen de school tot nu toe bij het opstellen van de plannen betrokken? (meerdere antwoorden mogelijk)

- De centrale directie
 De vestigingsdirecteur(en) / locatiedirecteur(en)
 Afdelingsleiders / conrectoren
 Sectievoorzitters
 Personeelsraad
 Docenten
 Leerlingen
 Ouders
 (G)MR (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad
 Bestuursbureau of medewerkers centraal bureau
 Anders, nl....

31a Hebt u met partijen van buiten de school overleg gevoerd over deze plannen?

- Ja → naar vraag 20b
- Nee → naar vraag 21
- Weet niet → naar vraag 21

31b Met welke partij(en) van buiten de school heeft u overleg gevoerd?

- Andere scholen voor voortgezet onderwijs
- Basisscholen
- Gemeente
- Lerarenopleiding
- Anders, nl...

32 (if v14,15 of 20 = 5 of 6) Heeft de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad positief geadviseerd over de plannen?

- Ja
- Nee
- Dat is nog niet gevraagd

33 (if v14,15 of 20 = 3, 4, 5 of 6) Bestaat er (volgens u) consensus in uw school tussen u, de (G)MR en anderen over de manier waarop de regeling kwaliteit VO in uw school wordt opgepakt?

- Ja
- Nee
- Daar wordt nog over gesproken
- We hebben het nog niet opgepakt
- Dat weet ik niet

34 Komt u knelpunten tegen in de uitvoering van de regeling kwaliteit VO?

- Ja, namelijk: [open antwoord]
- Nee
- We hebben het nog niet opgepakt
- Dat weet ik niet

F Achtergrond respondent

35 Wat is uw functie?

- Lid of voorzitter van het college van bestuur
- Directeur / rector / schoolleider / lid van directie
- vestigingsleider / locatiedirecteur / lid van locatiedirectie
- Anders, namelijk:

If vest in brin > 1

36 Welke onderwijssoorten zijn er op uw school onder dit brinnummer aanwezig?

If vest in brin = 1

36 Welke onderwijssoorten zijn er op uw school aanwezig?

- Praktijkonderwijs
- Vmbo theoretische leerweg
- Vmbo gemengde leerweg
- Vvmbo kader beroepsgericht
- Vmbo basisberoepsgericht
- Havo
- Vwo
- Gymnasium

(deze vraag overslaan bij skip / vraag 3 = nee)

37 Mogen we uw naam noteren, zodat we eventueel contact met u op kunnen nemen voor aanvullende vragen?

38 (enquêteur, noteren geslacht)

Bedanken en afsluiting

Hartelijk dank voor uw medewerking aan dit onderzoek. De resultaten worden door ons verzameld en na analyse aan het ministerie van OCW gerapporteerd. het ministerie zal de Tweede Kamer en de sector verder informeren over de uitkomsten.

Research voor Beleid
Bredewater 26
Postbus 602
2700 MG Zoetermeer
tel: 079 322 22 22
fax: 079 322 22 12
e-mail: info@research.nl
www.research.nl